

Fransk filosofi

Fransk filosofi – engagement og struktur, hovedredaktør: Poul Lübcke, Politikens Forlag, 2003, 400 s., 329 kr.

Politiken fortsætter med at udgive indføringer i filosofi – og tak for det. Men hvornår kommer der tilsvarende bind om italiensk, spansk, latinamerikansk eller måske endda ikke-vestlig filosofi? Er vores største mangel endnu en introduktion til fransk filosofi? Det sagt, så er det et rigtig godt bind, der, som hovedredaktøren Poul Lübcke skriver i indledningen, 'i overensstemmelse med fransk tradition [benytter] en meget bred bestemmelse af, hvad der kan klassificeres som filosofi'. Det giver bindet en helt særlig energi, der ofte er fraværende i den slags værker. De tre forfattere Jacob Dahl Rendtorff, Sverre Raffnsøe og Adam Diderichsen er inde i deres stof, og der er kun få afsnit, der er snævert filosofiske og som lukker sig om sig selv. Jeg fandt særlig afsnittene om poststrukturalisme og politisk filosofi oplysende. Bindet demonstrerer derfor på forbilledlig vis bredden i fransk filosofi og dens engagement i og med andre videnskabsgrene. Hvis man står og mangler endnu en introduktion til fransk filosofi, så er denne et godt valg.

Mikkel Thorup

Hannah Arendt

Einar Øverenget: Hannah Arendt, Gads forlag, 263 sider

Øverenget lægger ud med at præsentere Arendt som den, der demaskerede totalitarismen og den banale ondskab som moderne fænomener, der ikke kan reduceres til en national perversion. Det er utvivlsomt også den centrale pointe, når man taler om debattøren Hannah Arendt, der var lige så ubestikkelig som uforudsigelige, og derfor ikke passede ind nogen steder eller lod sig reducere til frontfigur i nogen bevægelse. Men Øverenget formår også i sin udmærkede og relativt kortfattede gennemgang af Arendts liv og værk at vise sammenhængen og konsekvensen i en tænkning, der nok udvikler sig igennem ca. 40 aktive år, men som også udgør et sammenhængende hele, der overskygger den uforudsigelighed, hendes samtid oplevede, og skaber forståelse for den konsekvens, der lå til grund for hendes ubestikkelighed.

Fra ungdommens biografiske studie over forskellige jødiske strategier til håndtering af antisemitisme over afdækningen af totalitarismens modernitet, udlægningen af det menneskelige vilkår i det filosofiske hovedværk *The Human Condition*, analyserne af ondskabens banalitet og de moderne revolutioner, og den sene filosofiske genoptagelse af de kantianske temaer om at tænke, at ville og at dømme, går der en om ikke

lige, så i hvert fald ubrudt linie, som får Arendts udsagn om, at hun anså sig selv for at være 'politisk skribent' til at fremstå som meget beskedent. Det var næppe nogen falsk beskedenhed, men måske snarere et strategisk valg set i lyset af hendes meget private gemyt, som også skildres fint i bogen. Man forstår ikke blot sammenhængen imellem liv og værk for denne tysk-jødiske kvinde, der var meget tæt på at blive et af holocausts ofre, men også hvorfor Arendt i dag har fået status af en filosofisk position, der får stadig flere læsere. Einar Øverengets bog er et godt sted at starte sit Arendt-studie.

Henrik Borup Nielsen

Selvdannelse

Lars Geer Hammershøj: Selvdannelse og socialitet. Forsøg på en socialanalytisk samtidsdiagnose, Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag, 448 sider, 295,00 kr.

Hammershøjs bog behandler dannelsesbegrebet i et såvel idéhistorisk som aktualiserende perspektiv. Første del af bogen fremstiller dannelsens historiske forandring, og samler dette forløb i en række idealtyper: dannelsens forformer i antikkens selvomsorg hhv. i den kristne selviden, den moderne dannelse i nyhumanismens gevandter og endelig den senmoderne dannelse hvor dannelsen behandles som en social konstruktion.

Anden del af bogen udfolder en kritisk diskussion af identitetsforestillingen i bl.a. Charles Taylors *Sources of the self*. Hammershøj fremstiller i forlængelse heraf sin egen – og socialanalytikkens – opfattelse af selvdannelse som det adækvate begreb til beskrivelse af senmoderne dannelsesprocesser.

I bogens sidste del beskriver Hammershøj en række eksemplariske former for selvdannelse. Centralt i denne beskrivelse står technofestens stemnings- og smagsbaserede – momentane – socialitets- og selvdannelsesform.

Bogen kan anbefales til alle der interesserer sig for dannelsesproblematikken. Dens fremstilling af dannelsens idéhistoriske transformationer giver læseren et godt overblik. I dens forsøg på at forstå og beskrive frem for at kritisere aktuelle former for selvdannelse – udover technofesten analyseres hip hop'en og det senmoderne arbejdsliv – giver bogen en skæv men forfriskende tilgang til sit tema.

Ulrik Bisgaard